

Om udgivelse af Marx og Engels

Af Otto Carlsen

Tak til „Arbejderhistorie“ for de løbende artikler om arbejdet med at udgive Marx' og Engels' samlede værker. Sidst artiklen af Prof. Rolf Hecker, oversat af Louise Fluger Callesen. (1995/2).

Hele denne forskning er formentlig den største historisk-videnskabelige opgave som overhovedet løses i arbejderbevægelsen globalt set.

Mon ikke den største landvinning indenfor dette område er at den store 50 binds engelsksprogede „Marx-Engels-Collected-Works“ er ved at være færdig? Det er et fabelagtigt værk at arbejde med. Note-apparatet er fantastisk og fuldt udbygget, med tværgående henvisninger - i hvert enkelt af de halvt hundrede bind! Det er meget vigtigt, for det betyder, at der er mening i at låne enkelte bind på biblioteket, man behøver ikke slæbe hele værket hjem! For fremtiden vil denne engelske udgave sikkert blive mest brugt, da ungdommen jo „taler engelsk verden over“. Hvor heldigt at et New York - forlag greb opgaven at færdiggøre de allersidste dele af „ME-CW“-udgaven efter Moskvas fald.

Det vidner i øvrigt også om styrken og kontinuiteten i den internationale Marx-forskning.

Her i Aalborg findes værket så vidt jeg ved to steder. På Universitetsbiblioteket, hvor det er offentligt tilgængeligt, og privat i en cementarbejders bogsamling.

Når man bruger dette værk, opdager man naturligvis, at der findes vigtige ting, som burde oversættes til vort danske eller norske sprog. Eksempelvis

Marx' og Engels' arbejder om Rusland og Amerika. De hører ikke til hovedværkerne, for heldigvis er vi ved at være forsynet med oversættelser af disse. Men det er værdifulde arbejder. Og forsynet som de er, med noter, er det små guldgruber. Trods det, at vi har de vigtigste værker på modersmålet er der huller: Et hovedværk som Engels' „Den tyske Bondekrig“ kan kun skaffes - når den kan skaffes - i en gammel norsk udgave fra 1934, og den er ikke forsynet med de tillæg i form af vigtige breve etc., som kunne uddybe dette arbejde. Og når man tænker på, at det var Engels' uopfyldte ønske at fuldstændig omarbejde denne bog - og det for at præsentere bondekrigen 1524-25 som omdrejningsakslen for forståelsen af al senere tysk historie - så forstår man, at der findes selv meget vigtige opgaver at løse.

Måske vil arbejderbevægelsens biblioteker i Norden en dag tage initiativ til en sådan drøftelse: "Hvilke oversættelser kunne være vigtige"?

Det kunne være inspirerende. Og også være en slags håndslag til den enorme forskningsindsats der foregår "derude" i de store lande, som vi aldrig skulle være alt for afskåret fra. Trods vort lille sprog.

Kommentar til anmeldelsen af "Land and Freedom"

Af *Karl Christensen*

Tillad mig en beskeden kommentar til min gode bekendt Carsten Jørgensens anmeldelse af filmen Land and Freedom.

Det føles godt nok lidt underligt at pille et par "kiksere" ud af en historikers nedskrevne iagttagelser, men jeg vover det alligevel.

"Kikser" 1:

David kan *ikke* være draget fra Liverpool til Spanien i 1936, for helt frem til midten af februar 1937 *kørte man i turistbus frit over den fransk-spanske grænse*, inden den blev lukket af Ikke-indblandingskomiteen!

I filmen giver David jo også indtryk af at have fået en fidus af en landsmand i Marseilles om en bestemt rute over Pyrenæerne. Og i et brev til kæresten i Liverpool fortæller han "om mine ømme fødder efter turen over Pyrenæerne". Det harmonerer vist

ikke, Carsten. Heller ikke med min egen rejse derned december 1936.

"Kikser" 2:

"Tiden er august-september 1936", skriver du. "David hører til blandt de første hold frivillige som spontant (? K.C.) tog til Spanien. Den organiserede rekuttering i de berømte Internationale Brigader var ikke begyndt endnu".

Tiden kan ikke være august-september 1936, jævnfør nævnte kendsgerninger under "kikser" 1, og derfor hørte David ikke blandt de først ankomne, slet ikke!

De Internationale Brigader oprettedes som bekendt 17. oktober 1936 netop i Aragon. Oven i købet med dansk deltagelse, nemlig Hans Petersen og de tre brødre Harald, Kaj og Aage Nielsen, som ankom august-september 1936 og umiddelbart startede ved artilleriet i Huesca.

Brigaderne disponerede over noget af en kaserne, da jeg selv ankom til Barcelona ca. 16. de-

cember 1936. Her fik vi forplejning og lederskab til videre fart sydover mod Valencia og basebyen Albacete.

Den vej fulgte David desværre ikke, som det bestemt må have været hans hensigt, som det var tusinder andre briters hensigt - og som nåede det. I stedet blev han "indfanget" (som det vel var Ken Loach's agt!) af POUM-folk, for hvem revolution og kollektivisering af landbruget stod højest på dagsordenen - ironisk nok som det jo også gjorde i Rusland 1917!. Ikke!

I øvrigt var vi kommunister dengang jo revolutionære alle til hobe, men i Spanien gjaldt det kampen mod fascismen, at bremse den og derved hindre en ny verdenskrig. En samfundsomvæltning var aldrig de internationale brigaders sag - i hvert fald!

Land and Freedom var en meget smuk film, også menneskelig, men troværdigheden i dens fortælling om krigens fakta, stiller jeg et stort spørgsmålstejn ved.